پیامبر رحمت و معنای اتحاد مقدس

هفته وحدت تنها یک مناسبت تقویمی نیست، بلکه مجالی است برای بازاندیشی در مهم‌ترین سرمایه امت اسلامی. در شرایطی که جهان اسلام با چالش‌های گسترده سیاسی، فرهنگی و هویتی روبه‌روست، بازگشت به مفهوم «اتحاد مقدس» ـ تعبیری که رهبر معظم انقلاب اسلامی بر آن تأکید کرده‌اند ـ ضرورتی حیاتی به شمار می‌رود. این تعبیر نشان می‌دهد که وحدت، نه یک تدبیر مصلحت‌آمیز موقت، بلکه حقیقتی قدسی است که ریشه در قرآن و سیره پیامبر اکرم (ص) دارد و استمرار آن شرط بقا و عزت امت واحده است.

زندگی پیامبر اسلامq بیانگر آن است که وحدت، مهم‌ترین راهبرد ایشان در ساخت جامعه اسلامی بود. آن حضرت در عصری مبعوث شدند که قبایل عرب گرفتار نزاع‌های خونین و تفرقه‌های ریشه‌دار بودند. پیامبر(ص) با تکیه بر ایمان به خدا و دعوت به توحید، معیارهای جاهلی را کنار زدند و کرامت را تنها در تقوا تعریف کردند. این تغییر بنیادین، نخستین گام برای برچیدن شکاف‌های قبیله‌ای بود.

اقدامات عملی پیامبر در این مسیر، الگویی روشن برای جهان اسلام امروز است:

ایجاد پیمان اخوت میان مهاجر و انصار که شکاف‌های طبقاتی و قومی را به پیوندی ایمانی بدل ساخت.

تدوین صحیفۀ مدینه (میثاق مدینه) که نخستین سند حقوقی همزیستی میان مسلمانان و پیروان دیگر ادیان بود و نشان داد که وحدت می‌تواند به شکل فراگیر و مبتنی بر احترام متقابل تحقق یابد.

مدارا با مخالفان و جذب حداکثری که اجازه نمی‌داد اختلاف‌ها به مرز گسست اجتماعی برسد و همواره راه بازگشت و همبستگی باز بود.

تأکید بر قرآن و اهل‌بیتb به‌عنوان دو محور ماندگار وحدت که تا امروز نیز ریسمان الهی امت محسوب می‌شوند.

مفهوم اتحاد مقدس در جهان معاصر

اتحاد مقدس زمانی معنا می‌یابد که مسلمانان وحدت را نه صرفاً به‌مثابه یک ضرورت سیاسی، بلکه به‌عنوان تکلیف دینی و عهدی الهی درک کنند. چنین اتحادی، فراتر از همگرایی سطحی، به پیوندی عمیق بر اساس ایمان مشترک و رسالت تاریخی امت اسلامی می‌انجامد. اتحاد مقدس یعنی پیوندی که بر محوریت قرآن و سنت پیامبر(ص) ، عدالت، اخلاق و کرامت انسانی شکل گرفته باشد و همین ویژگی قدسی، آن را از سایر همگرایی‌های صرفاً سیاسی متمایز می‌سازد.

موانع و ضرورت بازاندیشی

با وجود این میراث گرانسنگ، تحقق عملی وحدت همچنان با چالش‌های متعددی مواجه است: اختلافات مذهبی که به جای فرصت علمی به تهدید هویتی تبدیل می‌شود؛ سوءاستفادۀ قدرت‌های استکباری که با سیاست «تفرقه بینداز و حکومت کن» شکاف‌های جهان اسلام را تشدید می‌کنند؛ جریان‌های افراطی و تکفیری که با چهره‌ای خشونت‌آمیز، وحدت را به شدت آسیب‌پذیر ساخته‌اند؛ و همچنین تعصبات قومی و قبیله‌ای که بر هویت ایمانی غلبه یافته است. افزون بر این‌ها، فاصله گرفتن مسلمانان از اخلاق نبوی و سبک زندگی پیامبر(ص) سبب شده است تا الگوی واقعی وحدت در زندگی اجتماعی مسلمانان کم‌رنگ شود.

راهبردهای تحقق اتحاد مقدس

برای عبور از این موانع، امت اسلامی نیازمند بازخوانی عمیق و روزآمد از سیره نبوی است. تقویت گفت‌وگوی علمی و بین‌مذهبی، تمرکز بر اولویت‌های مشترک همچون مسئله فلسطین و عدالت جهانی، مقابله با پروژه‌های تفرقه‌افکن دشمنان و بازگشت به اخلاق نبوی می‌تواند به عینیت‌بخشیدن به اتحاد مقدس کمک کند. وحدت، زمانی کارآمد خواهد بود که بر پایه ایمان و مسئولیت تاریخی امت بنا شود و مسلمانان، به جای تمرکز بر اختلافات جزئی، به رسالت مشترک خویش در دفاع از مظلومان و گسترش عدالت بیندیشند.

پیامبر رحمت نشان دادند که در جامعه‌ای آکنده از نزاع و تفرقه، می‌توان با تکیه بر ایمان و اخلاق، هویت واحدی بنا کرد. امروز نیز امت اسلامی اگر بخواهد بر مشکلات و تهدیدهای گوناگون فائق آید، راهی جز بازگشت به همان الگو ندارد. «اتحاد مقدس» در حقیقت تداوم همان میراث نبوی است؛ پیوندی ایمانی و الهی که می‌تواند جهان اسلام را از بحران‌های کنونی عبور دهد و آینده‌ای روشن و عزتمند برای امت رقم زند.

نویسنده: دکتر زهرا کبیری پور